

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozanta:	Mgr. Josef Salač
Téma práce:	Dědická smlouva a darování pro případ smrti
Rozsah práce:	197 stran
Datum odevzdání práce:	22. 01. 2021 (elektronická podoba)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Dědická smlouva a darování pro případ smrti jsou staronovými právními instituty, které byly opětovně do českého právního řádu zavedeny s účinností od 1. 1. 2014. Jde však o instituty, které právu platném na území dnešní České republiky existovaly v době od roku 1812 až do 31. 12. 1950 a jde o tradiční instituty v blízkých právních řádech (např. německém, rakouském). Současně však jde o instituty, které je nezbytné s ohledem na jejich relativní novost v českém právním řádu analyzovat a nově ukotvit výkladem v české právní úpravě a to i ve vztahu k ostatním částem právního řádu. Již s ohledem na tyto okolnosti je téma aktuální.

Téma lze s ohledem na tyto okolnosti hodnotit jako aktuální.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma je náročné z hlediska znalostí příslušných ustanovení občanského zákoníku, historické právní úpravy a rovněž i fungování těchto institutů v zahraničních právních řádech, kde jsou tyto instituty připuštěny. Uvedené instituty již byly předmětem zájmu odborné literatury, a to jak komentářové, tak časopisecké. Jak v českém jazyce, tak zejména i v cizích jazycích ve vztahu k zahraničním právním úpravám, je k tomuto tématu dostupná široká paleta zdrojů. Autor tak může v rámci práce vycházet ze současné česky psané literatury, tak i z československé prvorepublikové literatury a zahraničních právních řádů. Na druhou stranu se však autor musí při inspiraci starší literaturou a zahraničními právními řády vyvarovat přehnanému doslovnému přebírání konceptů, když právní úprava účinná od 1. 1. 2014 není doslovně převzatou právní úpravou účinnou do 31. 12. 1950 či jinou zahraniční právní úpravou.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna standardním způsobem od obecného ke zvláštnímu. Po úvodu následuje kapitola o úvodu do dědického práva, následující kapitolu autor věnuje historii dědické smlouvy, v další kapitole analyzuje obecnou úpravu dědické smlouvy v současném právním řádu České republiky. Poté se zabývá otázkami souvisejícími s institutem dědické smlouvy, v následující kapitole analyzuje dědickou smlouvu mezi manžely a registrovanými partnery, v šesté kapitole se zabývá darováním pro případ smrti, v sedmé kapitole autor popisuje falcidiánskou kvartu a její vliv na dědickou smlouvu a darování pro případ smrti, v osmé kapitole se autor zabývá dědickou smlouvou a darováním pro případ smrti s mezinárodním prvkem, devátou kapitolu autor věnoval dědickému smlouvě a darování pro případ smrti ve světě, desátá kapitola se zabývá vztahem darování pro případ smrti a dědické smlouvy.

Uvedená struktura sleduje obvyklý způsob uchopení tématu od základního vymezení tématu, popisu historie právní úpravy a následné analýzy vedené od obecných ke zvláštním otázkám. Danou strukturu považuji za naplňující účelem práce, kdy je nepochybné, že autor nejprve vymezil základní prvky dědické smlouvy a darování pro případ smrti a následně analyzoval sporné nebo výkladově nejasné otázky.

Za určitý nedostatek práce považují, že v celé práci nebyla dostatečně využita zahraniční literatura a judikatura, a to ani ve formě zvláštní kapitoly a ani průběžných odkazů na srovnatelné zahraniční právní úpravy, jako např. Rakousko, Švýcarsko nebo Německo, které jsou kulturně blízké a i institut dědické smlouvy znají. Naopak autor mohl i více užít zahraniční literatury z jurisdikcí, které dědickou smlouvu nepřipouští (např. Itáli).

4. Vyjádření k práci

Autor se v práci provádí korektní analýzu právního problému, který si vytkl. Je možné pozitivně ocenit průběžné analyzování sporných nebo dosud neuspokojivě vyřešených otázek, řádné citování publikovaných názorů a judikatury a následně prezentování vlastního odůvodněného stanoviska autora.

Velmi pozitivně hodnotím rovněž rozbor darování pro případ smrti. V této pasáži by se však slušelo poukázat právě i na obdobnou právní úpravu rakouskou, ve které rovněž probíhal a probíhá odborná diskuze ve věci odlišení odkazu a darování pro případ smrti.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Mám za to, že autor vytčený cíl práce splnil, když řádně provedl analýzu zkoumaných otázek. Cílem práce dle autora bylo ve vztahu k dědické smlouvě a darování pro případ smrti „představit, definovat a zkoumat tyto dva staronové instituty závazkově-dědického práva a zaměřit se na nejpálčivější otázky s nimi související“. Mám za to, že autor skutečně tento stanovený cíl práce naplnil v rozsahu vyžadován pro rigorózní práci, když v práci na řadě míst poukazuje na sporné nebo výkladově nejasné otázky a tyto otázky analyzuje.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autor pracoval samostatně. Nepochybně jde o výsledek autorovy vlastní samostatné práce.
Logická stavba práce	Práce je vystavěna logicky – od obecného ke zvláštnímu. Je nepochybné, na které kapitoly upřel autor svou pozornost a kde leží těžiště práce.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Za určitý nedostatek práce považují to, že autor nepracoval dostatečně se zahraniční komentářovou literaturou či monografiemi týkajícími se dané problematiky. Např. v autorem uváděných právních řádech Německa, Rakouska a Švýcarska je k tomuto tématu dostupná velká řada odborné literatury. Rovněž mám za to, že nebyla dostatečně zhodnocena zahraniční judikatura k tématu. Autor často cituje sice zahraniční literaturu, která však má určitý „sběrný“ charakter, tj. nejedná se přímo o literaturu psanou v jazyce příslušného státu určenou pro výklad ustanovení daného právního řádu (typicky právě např. komentářová literatura či monografie). Z hlediska práce s česky psanou literaturou je práce s literaturou dostatečná.

Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Kladně hodnotím, že autor v práci poukazuje na řadu sporných otázek, které následně za využití dostupné literatury hodnotí a následně prezentuje i vlastní odůvodněné stanovisko. Na řadě míst bych však uvítal i závěry zahraniční literatury či judikatury, která v práci absentuje.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Text je řádně členěn, nadpisy a podnadpisy jsou logicky a strukturovaně číslovány. Velikost textu je rovněž obvyklá. Práce neobsahuje grafy a tabulky.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je na dobré úrovni. V práci se prakticky nevyskytují překlepy či pravopisné chyby. Autor opakovaně končí řádek na několika místech jednoslovnou předložkou v rozporu s typografickými pravidly a opakovaně uvádí znak „š“ na konci řádku.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

K práci máme několik připomínek:

Autor na str. 118 uvádí, že „*Důvodová zpráva ustanovení § 1493 uvádí: „Osobou, která spravuje zařízení poskytující zdravotnické nebo sociální služby se rozumí jeho vlastník i jeho provozovatel.“ Vlastníkem zařízení se bude rozumět vlastník prostor, kde jsou zdravotní služby poskytovány, což bude zpravidla rovněž poskytovatel zdravotních služeb.*“ S tímto závěrem není možné souhlasit. Vlastnictví zde zákon vztahuje na vlastnictví „zařízení poskytující zdravotnické nebo sociální služby“, nikoliv na vlastnictví „prostor“. Autorův závěr by vedl k tomu, že vlastník činžovního domu, ve kterém je jeden nebytový prostor pronajat zdravotnickému zařízení (např. praktickému lékaři podnikajícímu prostřednictvím společnosti s ručením omezeným), by byl považován za správce zdravotnického zařízení. V daném případě je však poskytovatelem zdravotních služeb předmětná společnost s ručením omezeným a správcem se rozumí „vlastník“ předmětného zařízení poskytující zdravotnické nebo sociální služby, tj. předmětný lékař, který je vlastníkem podílu v dané společnosti s ručením omezeným.

Poznámky pod čarou č. 572 a 573 odkazují prostřednictvím slova „tamtéž“ na poznámku pod čarou č. 571 a tedy na ustanovení čl. 458 italského Codice Civile, byť příslušný text u těchto poznámek pod čarou s italským Codice Civile nijak nesouvisí.

Autor v textu zavádí zkratky, přestože seznam zkratek by měl být zaveden a definován na konci práce a vlastní text by již měl jen tyto zkratky užívat.

Autor na str. 56 uvádí, že „*U řady renomovaných právníků stále převládá druhý pohled na věc*“, aniž by však v dalším textu uváděl zdroje.

Autor v poznámce pod čarou. č. 571 nesprávně užívá zkratku „Art.“, byť pro účely práce by bylo vhodnější použít zkratku „čl.“ či „článek“.

Autor v kapitole čl. 8 zcela pominul právní pramen, který stojí v hierarchii právních norem nad zákonem č. 91/2012 Sb., a to dvoustranné smlouvy o právní pomoci. Tyto smlouvy často upravují rozhodné právo pro dědění odchylně od zákona, a to tak, že dědické poměry se vždy řídí právním řádem smluvní strany, jejímž občanem byl zůstavitel v době smrti (např. čl. 36 Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních vyhlášena pod č. 207/1964 Sb.). Jakkoliv uvedená právní úprava není relevantní pro Chorvatsko a Slovinsko, jako členské státy Evropské unie, daná právní úprava je relevantní pro další nástupnické státy bývalé Jugoslávie. Obdobná smlouva o právní pomoci existuje s celou řadou dalších států, a to i se zvláštními pravidly např. pro nemovitosti (Albánie,

Ukrajina).

Otázky:

- může zůstavitel vydědit smluvního dědice poté, co s ním uzavřel dědickou smlouvu?
- jak by měli notáři v souladu s notářským tarifem přistupovat k výpočtu své odměny za sepsání dědické smlouvy ve formě notářského zápisu, tj. jak by měla být vypočtena v této záležitosti notářská odměna?
- na str. 141 uvádí autor možnost, že bude dědická smlouva ve smyslu ustanovení § 1582 a násl. OZ uzavřena na území Itálie. Považuje autor za možné z hlediska českého práva, aby dědická smlouva podléhající hmotnému právu České republiky byla sepsána na území Itálie italským notářem, tj. bude se jednat o dědickou smlouvu sepsanou ve formě „veřejné listiny“? Uvedená otázka je položena zejména ve vztahu k usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 7 Cmo 205/2016, ve kterém tento soud odmítl možnost, že by podkladové zápisy pro zápis skutečností do českého obchodního rejstříku pro české právnické osoby mohl sepsat zahraniční notář (byť i se sídlem v členském státu Evropské unie).

Doporučení/nedoporučení práce k uznání	Doporučuji práci k uznání.
---	-----------------------------------

V Praze dne 17. 03. 2021

JUDr. Michael Zvára, Ph.D., LL.M.
oponent